

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Προσαρμογή στις διατάξεις της οδηγίας 2009/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 για τον καθορισμό των θεμελιωδών αρχών που διέπουν τη διερεύνηση των ατυχημάτων στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/35/ΕΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2002/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Ενσωμάτωση ρυθμίσεων, μέτρα εφαρμογής και άλλες διατάξεις».

Ι. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Με το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ, όπως διαμορφώθηκε από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, ενσωματώνεται στην έννομη τάξη της χώρας μας η Οδηγία 2009/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23.4.2009 για τον καθορισμό των θεμελιωδών αρχών που διέπουν τη διερεύνηση των ατυχημάτων στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/35/ΕΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2002/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και ρυθμίζονται λοιπά θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

Α. Η υπό ενσωμάτωση Οδηγία εντάσσεται στο πλαίσιο των νομοθετικών πρωτοβουλιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά την ασφάλεια στη θάλασσα. Βασική επιδίωξη των ως άνω πρωτοβουλιών αποτελεί η υιοθέτηση από τα κράτη μέλη κοινών μέτρων και πρακτικής για την αντιμετώπιση θεμάτων σχετικών με τη διεξαγωγή διερευνήσεων ασφάλειας ή τεχνικών διερευνήσεων μετά από ναυτικό ατύχημα ή συμβάν. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσεται, μεταξύ άλλων, και η Οδηγία 2002/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27.6.2002, για τη δημιουργία κοινοτικού συστήματος παρακολούθησης της κυκλοφορίας των πλοίων και ενημέρωσης, και την κατάργηση της Οδηγίας 93/75/ΕΟΚ του Συμβουλίου, η οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό μας δίκαιο

με το π.δ. 49/2005. Στο άρθρο 11 της εν λόγω Οδηγίας ορίζεται ότι, όταν διεξάγουν έρευνα για θαλάσσια συμβάντα ή ατυχήματα, τα κράτη μέλη οφείλουν να συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του Κώδικα για την έρευνα των θαλάσσιων συμβάντων και ατυχημάτων του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού [(IMO) International Maritime Organization], και να συνεργάζονται στην έρευνα που αφορά θαλάσσια συμβάντα και ατυχήματα στα οποία εμπλέκονται πλοία που φέρουν τη σημαία τους.

Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη θέσπιση της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας [Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό των θεμελιωδών αρχών που διέπουν τη διερεύνηση των ατυχημάτων στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών και για την τροποποίηση των Οδηγιών 1999/35/EK και 2002/59/EK {SEC(2005) 1515} COM(2005) 590 τελικό 2005/240 (COD)], «110. (...) Ο γενικός στόχος της πρότασης της Επιτροπής είναι η βελτίωση της ασφάλειας στη θάλασσα για τον καθορισμό σαφών κατευθυντήριων γραμμών σε επίπεδο Κοινότητας σχετικά με την εκτέλεση τεχνικών διερευνήσεων και την αξιοποίηση της εμπειρίας μετά από κάθε σοβαρό θαλάσσιο συμβάν. Τα διδάγματα από τις καταστροφές που συνέβησαν στο παρελθόν και η διαπίστωση των σημαντικότερων αιτίων τους από τις επιτροπές διερεύνησης είχαν ως αποτέλεσμα σημαντική πρόοδο για την ασφάλεια στη θάλασσα. Ωστόσο, στο πεδίο της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια στη θάλασσα είναι σημαντική η μέχρι σήμερα έλλειψη ρύθμισης η οποία να διέπει τη διενέργεια επαρκών τεχνικών διερευνήσεων και την αξιοποίηση των εμπειριών μετά από κάθε ατύχημα ώστε να μην επαναλαμβάνονται αυτές οι καταστροφές. Το 2001, η Επιτροπή υπογράμμισε, στη Λευκή Βίβλο με τίτλο "Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών με ορίζοντα το έτος 2010: η ώρα των επιλογών", την αυξανόμενη ανάγκη να διεξάγονται ανεξάρτητες τεχνικές διερευνήσεις, βασισμένες στην ανάλυση των περιστάσεων και των αιτίων των ατυχημάτων ή συμβάντων, των οποίων τα αποτελέσματα να αποσκοπούν στην πρόληψη των κινδύνων και σε μέσα για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Η ανάγκη αυτή διαπιστώθηκε επίσης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο πλαίσιο των εργασιών της προσωρινής επιτροπής για τη βελτίωση της ασφάλειας στη θάλασσα (επιτροπή "MARE"), μετά το ναυάγιο του δεξαμενόπλοιου "Prestige" το 2002. Το Κοινοβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι: «προκειμένου να αποτραπούν άλλα ατυχήματα και παρόμοια περιστατικά, [πρέπει] να εκπονηθούν εντός της Ένωσης σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τη διενέργεια ανεξάρτητων ερευνών σε ατυχήματα και παρόμοια περιστατικά στη θάλασσα» (.....) το έργο αυτό πρέπει να επιτελείται από ανεξάρτητο εξεταστικό όργανο σε επίπεδο κρατών μελών ή, εάν είναι απαραίτητο, σε ευρωπαϊκό επίπεδο». (...) 225. Σήμερα, είναι σημαντικές οι διαφορές στην Κοινότητα όσον αφορά την εκτέλεση ανεξάρτητης διερεύνησης μετά από συμβάν στη θάλασσα. Ενώ ορισμένα κράτη

μέλη εκτελούν συστηματικώς αυτό το είδος διερεύνησης, σε άλλα κράτη μέλη οι διερευνήσεις διενεργούνται επιφανειακώς και όχι συστηματικώς. Τέλος, οι συστάσεις του ΙΜΟ όσον αφορά τις τεχνικές διερευνήσεις τηρούνται κατά πολύ διαφορετικό τρόπο. Η έλλειψη σαφών κατευθυντήριων γραμμών για κοινό επίπεδο δέσμευσης εκ μέρους όλων των κρατών μελών αποτελεί σημαντικότερη έλλειψη της νομοθεσίας της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα (...).».

Σκοπός της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας, όπως αποτυπώνεται και στο υπό ψήφιση Νσχ, είναι «η βελτίωση της ασφάλειας στη θάλασσα και η πρόληψη της ρύπανσης από πλοία, και επομένως ο περιορισμός του κινδύνου ναυτικών ατυχημάτων στο μέλλον, μέσω: α) της διευκόλυνσης της ταχείας διεξαγωγής των ερευνών για θέματα ασφάλειας και της κατάλληλης ανάλυσης έπειτα από ναυτικά ατυχήματα και συμβάντα προκειμένου να διαπιστωθούν τα αίτια που τα προκάλεσαν· και β) της εξασφάλισης έγκαιρης και ακριβούς αναφοράς για τα αποτελέσματα των ερευνών θεμάτων ασφάλειας και της υποβολής προτάσεων για διορθωτικά μέτρα» (άρθρο 1 της Οδηγίας). «Η ταχεία διεξαγωγή της τεχνικής διερεύνησης των ναυτικών ατυχημάτων βελτιώνει την ασφάλεια στη θάλασσα επειδή συμβάλλει στην πρόληψη της επανάληψης τέτοιων ατυχημάτων που έχουν ως αποτέλεσμα απώλεια ανθρωπίνων ζωών, απώλεια πλοίων και ρύπανση του θαλάσσιου περιβάλλοντος» (Προοίμιο Οδηγίας, σημ. 2).

Β. Το Νσχ αποτελείται από είκοσι εννέα (29) άρθρα κατανομημένα σε τρεις ενότητες (Μέρος Α΄, Β΄ και Γ΄), και συνοδεύεται από δύο (2) Παραρτήματα.

Με τις διατάξεις του Μέρους Α΄ (άρθρα 1-7) περιγράφεται, μεταξύ άλλων, ο σκοπός του Νσχ και καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του (άρθρα 1 και 2). Ως σκοπός του Νσχ ορίζεται η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της εν λόγω Οδηγίας, προκειμένου να βελτιωθεί η ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και η πρόληψη της ρύπανσης από πλοία και να μειωθεί ο κίνδυνος ναυτικών ατυχημάτων στο μέλλον (άρθρο 1). Στο άρθρο 3 του Νσχ καθορίζεται η έννοια των όρων που χρησιμοποιούνται στις διατάξεις του, ενώ με τις διατάξεις του άρθρου 4 ρυθμίζονται θέματα τα οποία αφορούν τον τρόπο διεξαγωγής των διερευνήσεων σε περιπτώσεις ναυτικών ατυχημάτων και συμβάντων σε συνεργασία με ενδιαφερόμενα κράτη. Σημειώνεται ότι οι διερευνήσεις ασφάλειας ναυτικών ατυχημάτων είναι ανεξάρτητες από ποινικές, αστικές και πειθαρχικές έρευνες, έχουν χαρακτήρα τεχνικών διερευνήσεων και δεν συνδέονται προς τον καθορισμό υπαιτιότητας ή τον καταλογισμό ευθυνών. Ως στόχο έχουν τη εξακρίβωση των περιστάσεων και των παραγόντων οι οποίοι συνετέλεσαν σε ναυτικό ατύχημα και τη διερεύνηση των αιτίων που τα προκάλεσαν, προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για την πρόληψη παρόμοιων ατυχημάτων και τη βελτίωση της α-

σφάλειας στη θάλασσα. Για τον λόγο αυτό, γίνεται διάκριση των διαδικασιών διερεύνησης που θεσπίζονται διά του παρόντος, από τις διαδικασίες διερεύνησης, όπως, επί παραδείγματι, η διεξαγωγή προανακριτικής έρευνας, ο σχηματισμός δικογραφίας, η απόδοση ευθυνών στους υπαιτίους ναυτικού ατυχήματος κ.λπ., που προβλέπουν οι διατάξεις του ν.δ. 712/1970 «Περί διοικητικού ελέγχου ναυτικών ατυχημάτων» (άρθρα 1 και 4. Βλ. και Αιτιολογική Έκθεση επί του άρθρου 1). Περαιτέρω, καθορίζεται ο τρόπος δράσης της Ελληνικής Υπηρεσίας Διερευνήσεων Ναυτικών Ατυχημάτων και Συμβάντων (ΕΛΥΔΝΑ) (άρθρο 5), προβλέπεται υποχρέωση άμεσης ενημέρωσης της εν λόγω Υπηρεσίας για ναυτικά ατυχήματα ή συμβάντα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος (άρθρο 6) και θεσπίζεται το πλαίσιο συνεργασίας και οι υποχρεώσεις του κυρίου και του συμμετέχοντος κράτους κατά τη διερεύνηση θεμάτων ασφάλειας που αφορούν ναυτικά ατυχήματα ή συμβάντα (άρθρο 7).

Με τις διατάξεις του Μέρους Β' (άρθρα 8-24), μεταξύ άλλων, συνιστάται η «Ελληνική Υπηρεσία Διερεύνησης Ναυτικών Ατυχημάτων και Συμβάντων – ΕΛΥΔΝΑ» και ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την οργάνωση, τη στελέχωση και τις αρμοδιότητές της. Ειδικότερα, ορίζεται ότι η ΕΛΥΔΝΑ είναι διοικητικώς αυτοτελής, υπάγεται στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ελέγχεται από Προϊστάμενο, διοικείται από Διευθυντή και διαρθρώνεται σε τρία (3) Τμήματα, τα οποία απαρτίζονται από δέκα (10) διερευνητές και οκτώ (8) άτομα ως λοιπό προσωπικό (άρθρο 8). Περαιτέρω, καθορίζεται η διαδικασία διερεύνησης, ο τρόπος δράσης και οι αρμοδιότητες των διερευνητών (άρθρο 10), ρυθμίζονται θέματα απορρήτου προσωπικών δεδομένων, πληροφοριών και στοιχείων τα οποία συλλέγονται κατά τη διεξαγωγή διερεύνησης (άρθρο 11), και καθορίζεται πλαίσιο μόνιμης συνεργασίας της Αρμόδιας Αρχής (Διεύθυνση Ασφάλειας Ναυσιπλοΐας του Αρχηγείου Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής) και της ΕΛΥΔΝΑ με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις αντίστοιχες αρχές και οργανισμούς των κρατών μελών (άρθρο 12). Επίσης, καθορίζεται το πλαίσιο συνεργασίας με τις ουσιαστικώς ενδιαφερόμενες τρίτες χώρες (άρθρο 14) και ρυθμίζονται θέματα τα οποία αφορούν τη διατήρηση των αποδεικτικών στοιχείων (άρθρο 15), τις εκθέσεις οι οποίες συντάσσονται μετά τη διερεύνηση των ατυχημάτων (άρθρο 16) και την υποβολή συστάσεων ασφάλειας βάσει των αποτελεσμάτων των διερευνήσεων (άρθρο 17). Προβλέπεται η εισαγωγή από την ΕΛΥΔΝΑ δεδομένων σχετικών με ναυτικά ατυχήματα και συμβάντα στην ευρωπαϊκή ηλεκτρονική βάση δεδομένων ναυτικών ατυχημάτων (άρθρο 19) και διασφαλίζεται η δίκαιη μεταχείριση των πληρωμάτων των πλοίων, σε περίπτωση ναυτικών ατυχημάτων, συμφώνως προς τις κατευθυντήριες γραμμές του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ) (άρθρο 20). Τέλος, παρέχεται η δυνατότητα στις αρμόδιες υπηρεσίες να λαμβάνουν πρόσθετα μέτρα για την ασφάλεια στη θάλασσα (άρθρο 21).

Με τις διατάξεις του Μέρους Γ΄ (άρθρα 25-29) εισάγεται, μεταξύ άλλων, διάταξη με την οποία διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής της υπό ενσωμάτωσης Οδηγίας (άρθρο 25), ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τα έσοδα της ΕΛΥΔΝΑ, μεταξύ άλλων, με την επιβολή παραβόλου υπέρ του Δημοσίου για την έκδοση ή τη θεώρηση ναυτικών εγγράφων ή πιστοποιητικών, και θεσπίζεται δυνατότητα να απευθύνεται η ΕΛΥΔΝΑ σε εξωτερικούς εξειδικευμένους τεχνικούς συμβούλους, δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, πανεπιστημιακά ή ερευνητικά ιδρύματα κ.λπ., σε ειδικές περιπτώσεις, για την υποβοήθηση του έργου της (άρθρο 26). Περαιτέρω, με τις διατάξεις των άρθρων 27 και 28 ρυθμίζονται λοιπά θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Μεταξύ άλλων, τροποποιούνται διατάξεις του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου (ν.δ. 187/1973), ρυθμίζονται θέματα προσωπικού του Λιμενικού Σώματος-Ελληνική Ακτοφυλακή, θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού του Πυροσβεστικού Σώματος και της Ελληνικής Αστυνομίας και θέματα προσλήψεων του προσωπικού της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών. Προβλέπεται, επίσης, ότι σε δημόσιες συμβάσεις έργων, εκπόνησης μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών που αφορούν θέματα στέγασης, σίτισης, υγιεινής και επιστροφής υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται παρανόμως στη χώρα και για τις οποίες συντρέχουν, για χρονικό διάστημα ενός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος, λόγοι κατεπείγουσας ανάγκης, είναι δυνατή η εφαρμογή της διαδικασίας της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, κατά παρέκκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις.

Στο Παράρτημα Ι μεταφέρεται αυτούσιο το κείμενο του αντίστοιχου Παραρτήματος Ι της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας σχετικώς με το περιεχόμενο των εκθέσεων διερεύνησης θεμάτων ασφαλείας. Τέλος, στο Παράρτημα ΙΙ παρατίθενται οι ορισμοί όρων οι οποίοι χρησιμοποιούνται στο παρόν Νοχ, όπως αναφέρονται σε Ψηφίσματα και Αποφάσεις του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ), και μεταφέρεται αυτούσιο το Παράρτημα ΙΙ της εν λόγω Οδηγίας σχετικώς με τα δεδομένα ναυτικού ατυχήματος ή περιστατικού προς κοινοποίηση.

ΙΙ. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 10 παρ. 4

Στην παρ. 4 της προτεινόμενης διάταξης ορίζεται ότι: «Η Υπηρεσία μπορεί να συνδυάζει τα καθήκοντα που προβλέπονται στον παρόντα με τη διερεύνηση συμβάντων διαφορετικών από ναυτικά ατυχήματα, υπό τον όρο ότι από τις διερευνήσεις αυτές δεν θίγεται η ανεξαρτησία της».

Εν προκειμένω, για λόγους σαφήνειας, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να διευκρινισθεί η φύση των «συμβάντων διαφορετικών από τα ναυτικά ατυχήματα» τα οποία δύναται να διερευνά η Υπηρεσία.

2. Επί του άρθρου 11

Στην προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται ότι, με την επιφύλαξη του ν. 2472/1997 (Οδηγία 95/46/ΕΚ, ΕΕ L 31995L0046), εξασφαλίζεται ότι οι ακόλουθες πληροφορίες, δηλαδή όλες οι καταθέσεις των μαρτύρων, άλλες δηλώσεις, εξηγήσεις, σημειώσεις που καταγράφηκαν ή παραλήφθηκαν από την Υπηρεσία κατά τη διερεύνηση ναυτικού ατυχήματος, τα στοιχεία που αποκαλύπτουν την ταυτότητα των προσώπων που κατέθεσαν στο ίδιο πλαίσιο και τα δεδομένα προσώπων που εμπλέκονται στο ναυτικό ατύχημα τα οποία έχουν ιδιαίτερα ευαίσθητο ή ιδιωτικό χαρακτήρα, παρέχονται αποκλειστικώς και μόνο για τους σκοπούς της διερεύνησης, εκτός εάν η αρμόδια δικαστική αρχή αποφασίσει ότι υπέρτατο δημόσιο συμφέρον δικαιολογεί την αποκάλυψή τους.

Κατά πρώτον, επειδή ο όρος «αποκάλυψη» δεν χρησιμοποιείται στον ν. 2472/1997, θα ήταν σκόπιμο, για λόγους ορολογικής ομοιομορφίας, να αντικατασταθεί από τον όρο «ανακοίνωση» ή «γνωστοποίηση». Κατά δεύτερον, στο σύστημα που καθιερώνει ο ν. 2472/1997 για την προστασία προσωπικών δεδομένων, προκειμένου περί γνωστοποίησης ή ανακοίνωσης δεν προβλέπεται σχετική αρμοδιότητα δικαστικής αρχής, παρά μόνο η αρμοδιότητα της ΑΠΔΠΧ για χορήγηση άδειας, εφόσον η επεξεργασία αφορά ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα (για το ζήτημα της δεσμευτικότητας της παραγγελίας του Εισαγγελέα Πρωτοδικών, συμφώνως προς το άρθρο 24 παρ. 4 εδ. β ν. 1756/1988, να ζητά έγγραφο από τη διοίκηση τα οποία περιέχουν προσωπικά δεδομένα, βλ. Γνμδ 3/2009 της ΑΠΔΠΧ). Θα ήταν συνεπώς σκόπιμο, προς αποφυγή τυχόν συγχύσεων, να διευκρινισθεί η «αρμόδια δικαστική Αρχή» που έχει αρμοδιότητα να αποφασίσει τη γνωστοποίηση όλων των στοιχείων τα οποία έχει συγκεντρώσει η Ελληνική Υπηρεσία Διερευνήσεων Ναυτικών Ατυχημάτων. Περαιτέρω, ιδρύεται απαγόρευση αποδεικτικής αξιοποίησης στην ποινική διαδικασία των καταθέσεων οι οποίες δόθηκαν από τον μετέπειτα κατηγορούμενο στο πλαίσιο της «εξωποινικής» διαδικασίας διερεύνησης ναυτικών ατυχημάτων που διεξάγει η Ελληνική Υπηρεσία Διερευνήσεων Ναυτικών Ατυχημάτων, η οποία εδράζεται στην αρχή της μη αυτοενοχοποίησης (άρθρο 14 παρ. 3 περ. ζ ΔΣΑΠΔ που κυρώθηκε με τον ν. 2462/1997, βλ. σχετικά και Θ. Παπακυριάκου, Η αρχή της μη αυτοενοχοποίησης στην ελληνική έννομη τάξη υπό το φως της νομολογίας του ΕΔΔΑ, Αθήνα 2009, σελ. 67).

3. Επί του άρθρου 12 παρ. 2

Στο εδάφιο στ' της προτεινόμενης διάταξης ορίζεται ότι η Υπηρεσία: «καταρτίζει κανόνες εμπιστευτικότητας για την ανταλλαγή καταθέσεων μαρτύρων και επεξεργασίας δεδομένων και άλλων στοιχείων εκ των αναφερομένων στο άρθρο 12 (...)».

Εν προκειμένω γίνεται παραπομπή στο άρθρο 12 του Νσχ, ενώ πρόκειται περί του άρθρου 11.

4. Επί του άρθρου 20

Για λόγους νοηματικής ενότητας, στον τίτλο του προτεινόμενου άρθρου «Ίση μεταχείριση των ναυτικών», ο όρος «Ίση μεταχείριση» θα ήταν ορθότερο να αντικατασταθεί από τον όρο «δίκαιη μεταχείριση». Ο όρος «δίκαιη μεταχείριση» χρησιμοποιείται στο κείμενο του ως άνω άρθρου και το Προοίμιο της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας (σημ. 9).

Επισημαίνεται ότι, ενώ στον τίτλο του σχετικού άρθρου της Οδηγίας κατά την απόδοσή της στην ελληνική γλώσσα χρησιμοποιείται ο όρος «Ίση μεταχείριση των πληρωμάτων», στο κείμενο του εν λόγω άρθρου χρησιμοποιείται ο όρος «δίκαιη». Σημειώνεται επίσης ότι στο κείμενο της Οδηγίας στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα χρησιμοποιείται ο όρος «δίκαιη μεταχείριση» («fair treatment» και «Traitement équitable»). Τέλος, ο όρος «δίκαιη μεταχείριση» χρησιμοποιείται και στις «κατευθυντήριες γραμμές του IMO για τη δίκαιη μεταχείριση των πληρωμάτων σε περίπτωση ναυτικού ατυχήματος», στις οποίες παραπέμπει η προτεινόμενη διάταξη. Οι ως άνω κατευθυντήριες γραμμές του IMO συνάπτονται στο Ψήφισμα LEG.3(91) της Νομικής Επιτροπής του, της 27.4.2006, όπως εγκρίθηκαν από τη διοικητική επιτροπή της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας κατά τη 296η σύνοδό της, στις 12-16.6.2006 (Resolution Leg.3(91) adopted on 27 April 2006 Adoption of Guidelines on Fair Treatment of Seafarers in the Event of a Maritime Accident).

5. Επί του άρθρου 26

Για λόγους νοηματικής συνέχειας και ενότητας, θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο, το άρθρο 25 του παρόντος, με τις διατάξεις του οποίου διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής του προτεινόμενου Νσχ σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας, να ενσωματωθεί στο άρθρο 2, το οποίο έχει συναφές περιεχόμενο, και να αναριθμηθούν τα λοιπά άρθρα του Νσχ.

6. Επί του άρθρου 26

Για λόγους σαφήνειας και εφαρμογής της προτεινόμενης διάταξης, θα ήταν χρήσιμο να ορίζεται σαφώς ότι το παράβολο της παρ. 3, το οποίο επιβάλλεται υπέρ του Δημοσίου, αποτελεί έσοδο της Υπηρεσίας.

7. Επί του άρθρου 28 παρ. 8

Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη: «Για θέματα στέγασης, σίτισης, υγιεινής και επιστροφών υπηκόων τρίτων χώρων που εισέρχονται παράνομα στη χώρα και ειδικότερα για δαπάνες που προβλέπονται από τα αρ-

θρα 4 και 8 του ν. 3907/2011 (Α΄7) και για τις οποίες συντρέχουν για χρονικό διάστημα ενός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου λόγοι κατεπείγουσας ανάγκης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 25 του ΠΔ. 60/2007 (Α΄6), είναι δυνατή στις σχετικές δημόσιες συμβάσεις έργων, εκπόνησης μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, κατά παρέκκλιση από τις ισχύουσες διατάξεις, η εφαρμογή της διαδικασίας της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Προστασίας του Πολίτη η εφαρμογή της παρούσας διάταξης μπορεί να παρατείνεται μια ή περισσότερες φορές για χρονικό διάστημα μέχρι έξι (6) μηνών κάθε φορά για τους ίδιους ως άνω λόγους».

Το π.δ. 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών", όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005», ορίζει, στο άρθρο 22, ότι: «Οι αναθέτουσες αρχές συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στην ανοικτή διαδικασία ή στην κλειστή διαδικασία. (...). Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στα άρθρα 24 και 25, μπορούν να προσφεύγουν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, με ή χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού».

Στο άρθρο 25 του ως άνω προεδρικού διατάγματος ορίζονται οι ειδικές περιπτώσεις κατά τις οποίες οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης. Στην παρ. 1 περ. γ΄ του εν λόγω άρθρου, μεταξύ των περιοριστικώς αναφερόμενων περιπτώσεων, προβλέπεται ότι οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν στην ως άνω διαδικασία «(...) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης, οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για τις ενδιαφερόμενες αναθέτουσες αρχές, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού που αναφέρονται στο άρθρο 24. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη. (...)».

Από τις ανωτέρω διατάξεις του π.δ. 60/2007, συνάγεται, μεταξύ άλλων, ότι αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να συνάπτει συμβάσεις έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σχετικής Οδηγίας, κατ' αρχήν μεν, με τη διαδικασία του ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού, κατ' εξαίρεση δε, με τη διαδικασία της απευθείας διαπραγμάτευσης. Οι περιπτώσεις της κατ' εξαίρεση δυνατότητας σύναψης συμβάσεων με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση σχετι-

κής προκήρυξης διαγωνισμού, παρατίθενται περιοριστικώς στο άρθρο 25 του π.δ. 60/2007, ενώ τέτοια δυνατότητα σύναψης των συμβάσεων με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης θεσπίζεται επίσης στο άρθρο 24 παρ. 1 περ. α' εδάφιο δεύτερο του ως άνω προεδρικού διατάγματος.

Κατά τα παγίως κριθέντα από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.), «οι διατάξεις των κοινοτικών οδηγιών, όπως αυτές που αφορούν στην ανάθεση με διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, οι οποίες εισάγουν παρεκκλίσεις από την εφαρμογή των κανόνων που διέπουν την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά, το δε βάρος απόδειξης ότι συντρέχουν πράγματι οι εξαιρετικές περιστάσεις που δικαιολογούν την παρέκκλιση φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. Δ.Ε.Κ.: απόφαση της 14.9.2004, Υπόθεση C-385/02, απόφαση της 18.5.1995, Υπόθεση C-57/94, απόφαση της 12.1.1994, Υπόθεση C-296/92, απόφαση της 17.11.1993, Υπόθεση C-71/02, απόφαση της 10.3.1987, Υπόθεση C-198/85)» [ΕΛΣ 3558/2009].

Επισημαίνεται ότι, στην περίπτωση ανάθεσης με τη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, λόγω κατεπείγουσας ανάγκης, οφειλόμενης σε απρόβλεπτες περιστάσεις, ήτοι σε έκτακτα και ασυνήθιστα γεγονότα τα οποία αντικειμενικώς δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν, η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία πρέπει να αιτιολογεί πλήρως τη συνδρομή των οικείων απρόβλεπτων περιστάσεων (ΕΛΣ 3558/2009 και 93/2011). Βλ., επίσης, ΣτΕ 1747/2011, συμφώνως προς την οποία, «(...) Η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής πρέπει να φέρει πλήρη και ειδική αιτιολογία, αναφερόμενη στους λόγους για τους οποίους αποφασίζεται η προσφυγή στην εν λόγω εξαιρετική διαδικασία. Όταν, εξ άλλου, η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει για δεύτερη φορά στην εξαιρετική διαδικασία, τότε δεν αρκεί η αναφορά στους λόγους που την οδήγησαν να προσφύγει για πρώτη φορά στη διαδικασία, αλλά πρέπει να βεβαιώνεται αιτιολογημένα ότι οι ανωτέρω λόγοι (αρχικοί ή νέοι) συντρέχουν και για την εκ δευτέρου προσφυγή στη διαδικασία».

Σημειώνεται, περαιτέρω, ότι, συμφώνως προς την παρ. 4 του άρθρου 25 του π.δ. 60/2007, προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να έχει προηγηθεί δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, επιτρέπεται για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών: «α) όταν αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση (...)» ή «β) όταν έχουν ως αντικείμενο νέα έργα ή υπηρεσίες που συνίστανται στην επανάληψη παρόμοιων έργων ή υπηρεσιών που ανατέθηκαν στον οικονομικό φορέα ανάδοχο της αρχικής σύμβασης από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές, υπό την προ-

υπόθεση ότι αυτά τα έργα ή οι υπηρεσίες είναι σύμφωνες με μία βασική μελέτη που αποτέλεσε αντικείμενο αρχικής σύμβασης και η οποία έχει συναφθεί σύμφωνα με την ανοικτή ή την κλειστή διαδικασία. (...) Προσφυγή στη διαδικασία αυτή επιτρέπεται μόνο επί μια τριετία μετά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης».

8. Επί του άρθρου 28 παρ. 13 και 14

Με την παρ. 13 του προτεινόμενου άρθρου προστίθεται παράγραφος 5 στο άρθρο 43 του π.δ. 305/1992, ως ακολούθως: «Σε περίπτωση έκδοσης αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων που αναστέλλουν την εκτέλεση αποφάσεων των Συμβουλίων Κρίσεων με τις οποίες Αξιωματικοί του Πυροσβεστικού Σώματος κρίνονται «αποστρατευτέοι» η «ευδοκίμως τερματίσαντες τη σταδιοδρομία τους» μετά την έκδοση του σχετικού διατάγματος αποστρατείας, οι αξιωματικοί αυτοί, σε συμμόρφωση με το διατακτικό των αποφάσεων αυτών, επανέρχονται στο Πυροσβεστικό Σώμα με το βαθμό που έφεραν πριν την ως άνω κρίση και τίθενται με απόφαση του Αρχηγού ή του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη κατά περίπτωση, στην κατάσταση της διαθεσιμότητας, μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί του εκκρεμούντος κύριου ένδικου βοηθήματος».

Επίσης, συμφώνως προς την παρ. 14 του προτεινόμενου άρθρου, στην παρ. 1 του άρθρου 4 του ν.δ. 343/1969, όπως τροποποιήθηκε με το εδ. α' της παρ. 1 του άρθρου 24 του ν. 1339/1982, προστίθεται περίπτωση στ', ως ακολούθως: «στ. Αξιωματικοί του Πυροσβεστικού Σώματος οι οποίοι επανέρχονται στο Πυροσβεστικό Σώμα κατόπιν έκδοσης απόφασης από αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο που αναστέλλει την εκτέλεση απόφασης των Συμβουλίων Κρίσεων με την οποία κρίνονται «αποστρατευτέοι» η «ευδοκίμως τερματίσαντες τη σταδιοδρομία τους» μετά την έκδοση του σχετικού διατάγματος αποστρατείας».

Σχετικώς με τα ανωτέρω σημειώνεται ότι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έχει αποφανθεί ότι: «(...) Κατά τις διατάξεις του άρθρου 95 παρ. 5 του Συντάγματος και του άρθρου 1 του εκτελεστικού αυτού Νόμου 3068/2002 (σε συνδυασμό με τα άρθρα 20 παρ. 1, 26 παρ. 3 του Συντάγματος) τα διοικητικά όργανα των οποίων οι πράξεις ακυρώνονται δικαστικά, υποχρεούνται σε συμμόρφωση προς τις οικείες δικαστικές αποφάσεις. Ειδικότερα, τα διοικητικά όργανα σε εκτέλεση της ως άνω υποχρεώσεώς τους, πρέπει να συμμορφώνονται με θετικές ενέργειες αναλόγως των εκάστοτε περιπτώσεων, προς το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων και να απέχουν από οποιεσδήποτε ενέργειες αντίθετες προς τα υπό του Δικαστηρίου κριθέντα. Ειδικότερα, η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς το περιεχόμενο, μεταξύ άλλων, και των αποφάσεων του Σ.τ.Ε., οι οποίες εκδίδονται τόσο επί της ακυρωτικής διαδικασίας όσο [και] επί υπαλληλικής προσφυγής, αν

και το Σύνταγμα δεν ορίζει ρητά αυτό. Τούτο ένεκα της ταυτότητας του νομικού λόγου, περαιτέρω δε, διότι, μόνο με την επιβαλλόμενη συμμόρφωση μπορεί να απολαύσει αποτελεσματικά ο υπάλληλος του δικαίωματος της δικαστικής προστασίας του (άρθρα 20 παρ. 1 και 103 παρ. 4 του Συντάγματος, σχετ. και Σ.τ.Ε. 8/2002, Ν.Σ.Κ. 262/2003). Στην έννοια των δικαστικών αποφάσεων, προς τις οποίες η Διοίκηση έχει υποχρέωση συμμορφώσεως, κατά την παρ. 5 του άρθρου 95 του Συντάγματος, υπάγονται αναμφισβητήτως και οι αποφάσεις των Επιτροπών Αναστολών των Διοικητικών Δικαστηρίων, οι οποίες παρέχουν δικαστική προστασία στους διοικούμενους μέχρις εκδόσεως οριστικών επί των αιτήσεων ακυρώσεως αποφάσεων και αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της έννομης προστασίας που παρέχεται με την άσκηση των αιτήσεων ακυρώσεως κατ' άρθρο 20 παρ. 1 και 95 του Συντάγματος (σχετ. Ν.Σ.Κ. 599/2001). Έχει κριθεί μάλιστα ότι στα πλαίσια της εφαρμογής των ανωτέρω Συνταγματικών επιταγών και ρυθμίσεων η Διοίκηση έχει την υποχρέωση να συμμορφώνεται προς το περιεχόμενο και των προσωρινών διαταγών αναστολής των διοικητικών πράξεων, οι οποίες εκδίδονται από την Διοικητική Δικαιοσύνη της Χώρας (βλ. σχετ. Ν.Σ.Κ. 552/2001, 184/2006), ανεξαρτήτως της ειδικότερης παραδοχής του χαρακτήρα της προσωρινής διαταγής ως αμιγώς δικαστικής απόφασης ή ως διοικητικής πράξης μονομελούς ή πολυμελούς δικαστικού οργάνου (βλ. Ν.Σ.Κ. 311/2005). (...) Εξ' ετέρου, όπως κατ' επανάληψη έχει κριθεί από το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Χώρας το Πυροσβεστικό σώμα αποτελεί πολιτική διοικητική Υπηρεσία του Κράτους και οι κατέχοντες οργανικές θέσεις σ' αυτό έχουν την ιδιότητα του μονίμου δημοσίου υπαλλήλου [βλ. ενδεικτικώς Σ.τ.Ε. 8/2002, 664/2002, 191/1993]. Ως εκ τούτου καλύπτονται από την προστασία των οικείων Συνταγματικών εγγυήσεων της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίες καθιερώνονται με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 103 του Συντάγματος, δυνάμενοι να απολυθούν μόνο κατόπιν αποφάσεως υπηρεσιακού συμβουλίου. (...) Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 42 παρ. 3 και 43 παρ. 3 Π.Δ. 305/1992, (...) συνάγεται ότι σε περίπτωση κατά την οποία με απόφαση της Επιτροπής Αναστολών του Σ.τ.Ε. ανασταλεί η εκτέλεση εκδοθέντος Διατάγματος αποστρατείας από το Πυροσβεστικό σώμα αρχιπλοιάρχου, ο οποίος κρίθηκε ως ευδοκίμως τερματίσας τη σταδιοδρομία του, η Διοίκηση, στο πλαίσιο της συμμόρφωσής της προς την δικαστική αυτή απόφαση, και για το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την έκδοση της απόφασης αυτής έως την οριστική κρίση του δικαστηρίου επί της ασηκωθείσας αιτήσεως ακυρώσεως (και προσφυγής) πρέπει να επαναφέρει στην ενεργό υπηρεσία τον αποστρατευθέντα, είτε σε υπάρχουσα κενή οργανική θέση είτε μη υπάρχουσας ως υπεράριθμο, δηλαδή εκτός των οργανικών θέσεων, τοποθετώντας τον, μεταγενεστέρως στην πρώτη οργανική θέση που θα κενωθεί (...), αναθέτοντας σε αυτόν καθήκο-

ντα του βαθμού του, αποδεχόμενη τις προσφερόμενες υπηρεσίες του, καταβάλλοντάς του αποδοχές ενεργείας και εν γένει αντιμετωπίζοντας τον ως μηδέποτε αποστρατευθέντα (πρβλ. Ν.Σ.Κ. 552/2001 ο.π.). Περαιτέρω, ο βαθμός δε επανόδου τούτου πρέπει να είναι αυτός στον οποίο κρίθηκε, καθόσον η λαμβάνουσα χώρα, κατ' άρθρο 30 παρ. 6 του ως είρηται Π.Δ., προαγωγή αυτού στον επόμενο βαθμό (...) πραγματοποιείται κατόπιν δυσμενούς υπηρεσιακής κρίσης του, με σκοπό την περαιτέρω αποστρατεία του, κατά την σαφή και ρητή πρόβλεψη της διάταξης αυτής. (...)» [Γνμδ. Ν.Σ.Κ. 195/2009, βλ. σχετικώς και Γνμδ. Ν.Σ.Κ. (Ολομ.) 147/2010)].

Αθήνα, 14 Δεκεμβρίου 2011

Οι εισηγητές
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επιστημονική Συνεργάτις
Δημήτριος Βασιλείου
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών